

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentariorvm, Ac Disputationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

1 V. Christus fuerit ab alio occisus an à seipso.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

scdm effectum effecerint, quem significabant, ita vt veras, & phycas relationes matris, & filij, Virgini, Ioannique imprefserint. Sed hoc fictitium est, & impossibile. Quia relationes non possunt imprimi sine fundamento. Illud tamen verisimile est, Christum illis verbis imprefisse Virgini, & Ioanni singularem quendam mutuum affectum maternum, ac filialem. Sed de hoc alias.

Matth. 27. Marc. 15.

Quarta, & quinta Christi pendentes de cruce vox

Ioan. 19.

Sexta Christi pendens de cruce vox.

Luc. 18.

Septima Christi pendens in cruce vox.

Ioan. 15.

Sap. 3.

Deut. 31.

Obiectio.

Responsio.

Quartum verbum est, *Deus Deus meus*, vt quid dereliquisti me? De cuius sensu nihil hoc loco dicam, quoniam, si lud satis tractaui in priori tom. disp. 33. sect. 1. & inferius disp. 38. sect. 2. iterum de illo sermo redibit. Certum ergo est, verbum hoc, cum nec promissionem, nec preceptum contineat, ad rationem testamenti nullo modo pertinere: sed solum fuisse quandam ostensionem grauissimi doloris, & afflictionis, qua Christus patiebatur in inferiori parte absq; vlla solatio, quod in eam redundaret. Et eadem ratio est de quinto verbo, *sitio*, de quo in precedenti sectione multa diximus. Verum que enim fuit prolatum tantum ad explicandum dolorem animi, & corporis, vt vtriusq; veritas, & acerbitas poenae manifestaretur.

Sextum verbum, *Consummatum est*, nullam institutionem continet, nec promissionem, aut preceptum: sed solum sanctificationem Christi, quod iam prophetiae completae essent, que de passionibus praedictae erant. Ac si diceret, nihil aliud iam superest in mea passione implendum, sicut Luc. 18. dixerat, *Ecce ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia quae dicta sunt a Prophetis de filio hominis*. Hic est enim sensus literalis, illius verbi, quod Christus protulit, vt significaret mortem suam non casu accidere, sed eo tempore, ac modo, quo a Deo praordinata erat, & praedicta. Quod autem testamentum vetus consummaretur, id est, aboleretur, consequutum quidem est ex morte Christi, hoc tamen non est proprie illo verbo significatum. Quia nec verbum, *Consummatum est*, id proprie significat, nec tunc, quando Christus illud protulit testamentum vetus exoleuerat, sed paulo post in morte eius abrogatum est.

Septimum verbum fuit, *Pater in manus tuas commendo spiritum meum*, Quod statim praese refert nihil continere sub sese, quod ad institutionem testamenti noui pertineat, neque prolatum esse a Christo, vt exerceret aliquod munus capitis, & Pontificis: sed solum vt ostenderet affectum, pietatem, ac reuerentiam, quam erga patrem habebat suum. Et aduenisse iam tempus, de quo ipse praedixerat Ioan. 15. *Exiui a patre, & veni in mundum, iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem*. Et vt confutaret haereticorum blasphemiam, qui propter superiora verba, *Deus Deus meus*, &c. desperationem illi imponere ausuri erant. Nam in hoc verbo ostendit summam certitudinem, & securitatem quod suus spiritus esset sub tutela, & protectione Dei. Hoc enim proprie metaphorica illa locutio significat, iuxta illud Sapientiae 3. *Iustorum anima in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum mortis: visi sunt oculis insipientium mori, illi autem sunt in pace, & Deuter. 33. Omnes sancti in manu illius sunt*. Ad dunt etiam aliqui eo verbo indicasse Christum certitudinem suae resurrectionis. Nam verbum illud commendandi, iuxta proprietatem verbi Graeci, significat traditionem alicuius rei, veluti in depositum, vt seruetur, & post exiguum tempus restitua- tur.

Ex his ergo omnibus satis constat, nullum in verbis Christi prolati in cruce, vestigiū fuisse institutionis testamenti noui, cum tamen de ratione testamenti sit, vt propriis, & claris verbis instituat. Dicit aliquis non verbo, sed facto ipso instituisse testamentum nouum, proprium sacrificium offerendo, quo testamentum illud confirmatum est. Sed hoc nullius momenti est, quia aliud est obfirmare testamentum, aliud condere, sicut etiam inter homines testamentum morte confirmatur, id est, stabile, &

A irreuocabile fit: non tamen in ipsa morte fit, sed factum supponitur. Adde (quod infra ostendemus) illud sacrificium crucis non fuisse sacrificiū proprium nouae legis, vt propter solum illud possit dici aliquo modo tunc esse testamentum nouum conditum.

De secundo, Christus Dominus vt caput, & princeps Ecclesiae praecipue condidit nouum testamentum in coena, quoad id quod in eo est praecipuum, quamuis aliqua, quae ad illius integritatem pertinet, aliis temporibus instituerit. Priorem partem huius assertionis probant, quae adduximus in secunda sententia, vt potest breuiter ita explicari. Quia tunc aliquis proprie dicitur instituire testamentum, quando aliquibus relinquit omnia bona sua, sed Christus in coena reliquit Ecclesiae suum corpus, & sanguinem, atque seipsum totum, in quo & omnes diuitiae eius, & omne bonum continetur: vbi non incommode applicari potest illud Zach. 9. *Quod est bonū eius, & quod pulchrum eius, nonne frumentum electorum, & vinum germinans virgines?* Deinde tunc etiam promisit Ecclesiae suum spiritum, & praecipua praeccepta tradidit (vt supra dicebamus) ac denique noui testamenti expressam mentionem fecit: ergo sine dubio tunc praecipue condidit testamentum, quod suo etiam sanguine tunc in cruce immolato sancit: postea vero in sacrificio cruento omnino stabiluit ac confirmauit. Posterior pars assertionis satis probatur ex iis, quae in tertia sententia adducta sunt. Nam cum testamentum nouum multa contineat, potuit pro ratione diuinæ Sapientiae temporibus opportunis quoad diuersa praeccepta, & sacramenta paulatim, & successiue perfici. Neque est inconueniens, testamentum hoc prius fuisse morte testatoris confirmatum, quam fuerit omni ex parte absolutum, quia hoc ipsum indicium fuit, testatorem non diu fuisse inter mortuos permaniturum, sed paulo post ad vitam rediturum, atque omnibus rebus suis vltimam manum impositurum, antequam in caelum ascenderet.

Dico tertio, Christus vt priuatus homo proprie testamentum non condidit. Quia nulla bona temporalia habuit, de quibus disponderet: si autem aliquid egit quod vmbrae testamenti haberet, illud potius in cruce, quam alibi factum reperitur. Hoc probant adducta in prima opinione, & nihil ampli. Atque haec de Christi passione sufficiant.

Christus, vt caput, & princeps Ecclesiae noui testamenti, praecipue in vltima coena condidit, Zach. 9.

Christus vt priuatus homo testamentum proprie non condidit.

QVÆSTIO XLVII.

De causa efficiente Passionis Christi, in sex articulos diuisa.

DEinde considerandum est de causa efficiente passionis Christi. Et circa hoc queruntur sex. Primo, vtrum Christus fuerit ab alio occisus, vel à seipso. Secundo, ex quo motiuo seipsum passioni tradiderit. Tertio, vtrum Pater tradiderit eum ad patiendum. Quarto, vtrum fuerit conueniens, vt per manus Gentium pateretur, vel potius à Iudaeis. Quinto, vtrum occisores eius eum cognouerit. Sexto, de peccato eorum, qui Christum occiderunt.

ARTICVLVS I.

Vtrum Christus fuerit ab alio occisus, an à seipso.

AD primum sic proceditur. Videtur, quod Christus non fuerit ab alio occisus, sed à seipso. Dicit enim ipse, Ioan. 10. *Nemo tollit animam meam à me, sed ego pono eam. Ille autem dicit aliquē occidere, qui animam eius tollit. Non est ergo Christus ab alio occisus, sed à seipso.*

255. Infr. 9. 50. art. 1. ad 2. & 9. 51. art. 3. Cor. Et op. 3. ca. 337. & 338.

2. Pra-

lib. 5. c. 13
paulo post
brinc. tom. 3.

2. Præterea, illi qui ab alijs occiduntur, paulatim debilitata natura deficiunt, & maxime hoc apparet in crucifixis: ut enim dicit Augustinus in 4. de Trinitate longa morte cruci abatur ligno suspensi. In Christo autem nō hoc accidit: nam clamans voce magna, emisit spiritum: ut dicitur Matthæi vigesimo septimo. Non ergo Christus est ab alijs occisus, sed à se ipso.

3. Præterea, illi, qui ab alijs occiduntur, per violentiam moriuntur, & ita non voluntarie: quia violentum opponitur voluntario. Sed Augustinus dicit in 4. de Trinitate, quod spiritus Christi non deseruit carnem inuitus, sed quia voluit, quando voluit, & quomodo voluit. Non ergo Christus est ab alijs occisus, sed à se ipso.

Sed contra est, quod dicitur Luc. 18. Postquam flagellauerunt occident eum.

Respondeo dicendum, quod aliquid potest esse causa alicuius effectus dupliciter. Vno modo directe ad illud agendo. Et hoc modo persecutores Christi eum occiderunt, quia sufficientem causam mortis, ei intulerunt, cum intentione occidendi ipsum, & effectu subsequente: quia scilicet ex illa causa est mors subsequuta. Alio modo dicitur aliquis causa alicuius indirecte, scilicet, quia non impedit cum impedire possit, sicut si dicatur aliquis alium perfundere, quia non clausit fenestram, per quam imber ingreditur. Et hoc modo ipse Christus fuit causa sua passionis, & mortis: poterat enim suam passionem, & mortem impedire. Primo quidem, aduersarios reprimendo, ut eum aut non vellent, aut non possent interficere. Secundo, quia spiritus eius habebat potestatem conseruandi naturam carnis suæ, ne à quocunque læsuo insulto, opprimeretur. Quod quidem habuit anima Christi, quia erat verbo Dei coniuncta in vnitatem personæ, ut Augustinus dicit in 4. de Trinitate. Qui ergo anima Christi non repulit à proprio corpore nocumentum illatum: sed voluit quod natura corporalis illi nocumento succumberet, dicitur suam animam posuisse vel voluntarie mortuus esse.

lib. 4. c. 13
Trin. tom. 3.

Ad primum ergo dicendum, quod cum dicitur: Nemo tollit animam meam à me, intelligitur, me inuiso: quod enim aliquis ab inuito auferit, qui resistere non potest, illud proprie dicitur tolli.

Ad secundum dicendum, quod ut Christus ostenderet, quod passio illata per violentiam, eius animam non eripiebat, naturam corporalem in sua fortitudine conseruauit. ut etiam in extremis positus voce magna clamaret, quod inter alia miracula mortis eius computatur. Vnde dicitur Marci decimo quinto. Videns autem Centurio, qui ex aduerso stabat, quia sic clamans expirasset, ait. Vere hic homo filius Dei erat. Fuit etiam & mirabile in CHRISTI morte, quod velocius mortuus fuit alijs, qui simili pœna affliciebantur. Vnde dicitur Ioannis decimo nono, quod eorum, qui cum Christo crucifixi erant, fregerunt crura, ut cito morerentur: ad Iesum autem cum venissent, ut viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura. Et Marci decimo quinto dicitur, quod Pilatus mirabatur, si iam obisset. Sicut enim eius voluntate, natura corporalis conseruata est in suo vigore vsque ad extremum: sic etiam quando voluit subito cessit nocumento illato.

Ad tertium dicendum, quod Christus simul & violentiam passus est, ut moreretur, & tamen voluntarie mortuus fuit: quia violentia corpori eius illata est, qua tamen tantum corpori eius praualluit, quantum ipse voluit.

COMMENTARIVS.

Materia huius articuli per se est perspicua: solum est aduertendum, cum D. Thom. dicit Christum fuisse causam passionis, & mortis suæ, non directam sed indirectam, non loqui de causa propria, seu morali, sed de causa tantum per accidens physice loquendo. Nam ut aliquis dicatur causa simpli-

ter, & moralis alicuius effectus non facis est, quod possit effectum impedire, & non faciat: sed oportet ut etiam teneatur, quia aliqui effectus non imputatur, nec moraliter reputatur voluntarius: Christus autem Dominus, licet potuerit suam mortem vitare, non tamen tenebatur. Quia licet homo semper teneatur non se occidere, nō tamen tenetur semper custodire vitam, cum possit: sed potest eam exponere propter graues causas, sicut Christus eam exposuit pro hominum redemptione.

Dubitat autem hic Caietan. quomodo verum sit, potuisse Christum vitare mortem suam. Quia Scotus in 3. dist. 16. q. 2. hoc negare videtur. Sed non video hic specialem quæstionem de morte potius, quam de alijs defectibus, seu passionibus corporis, de quibus generatim dictum est superiori tomo, dispu. 32. sect. 3. Et summa omnium est, voluntatem Christi per vires suas naturales non potuisse vitare dolorem passionis, & mortem, vbi semel corpori sufficienter causæ naturales horum effectuum essent applicatæ. Et hoc sensu existimo loquutum Scotum: eumque Caietanus admittit, neque vllus Catholicus potest in dubium reuocare. At vero voluntas Christi, ut organum Verbi poterat multis modis hos effectus impedire, quod etiam constat, supposita instrumentaria virtute, quam anima Christi habuit ad supernaturales effectus, Scotus autem, quia virtutem hanc instrumentariam propriam, & physicam non admittit, nihil de hac potestate loquutus est: non tamen credo, negaret, quin eo modo, quo Christus faciebat alia miracula, posset etiam hoc facere, si expeditur. Occurrebat tamen hic quæstio, quam D. Thom. attingit solut. argument. quomodo de facto mors, seu separatio animæ Christi à corpore facta sit, & vtrum ad aliam aliquid anima Christi directe, & positue fuerit cooperata. Sed hoc pertinet proprie ad disputationem de morte Christi, quam infra circa quæst. 50. instituemus.

Dubium.
Caietan.
Scotus.

Responsio.
Christus vitare mortem suam quomodo potuit.

ARTICVLVS II.

Vtrum Christus fuerit ex obedientia mortuus.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod Christus non fuerit ex obedientia mortuus. Obedientia enim respicit præceptum. Sed non legitur Christo fuisse præceptum, quod ipse pateretur. Non ergo ex obedientia passus fuit.

2. Præterea, illud dicitur aliquis ex obedientia facere, quod facis ex necessitate præcepti. Christus autem, non ex necessitate, sed voluntarie passus fuit. Non ergo passus est ex obedientia.

3. Præterea, Charitas est excellentior virtus, quam obedientia. Sed Christus legitur ex charitate passus: secundum illud Ephes. 5. Ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis. Ergo passio Christi magis debet attribui charitati, quam obedientia.

Sed contra est, quod dicitur Philip. 1. Factus est obediens Patri vsque ad mortem.

Respondeo dicendum, quod conuenientissimum fuit, quod Christus ex obedientia pateretur. Primo quidem, quia hoc conueniebat iustificacioni humana: ut sicut per vnus hominis inobedientiam peccatores constituti sunt multi, ita per vnus hominis obedientiam, iusti constituantur multi, ut dicitur Roman. quinto. Secundo hoc conueniens fuit reconciliacioni Dei ad homines. Vnde dicitur Romanorum quinto: Reconciliati sumus Deo per mortem filij eius, in quantum scilicet ipsa mors Christi fuit quoddam sacrificium acceptissimum Deo: secundum illud Ephes. 5. Tradidit ipsum pro nobis oblationem, & hostiam Deo in odorem suauitatis. Obedientia vero omnibus sacrificiis antefertur, secundum

259.
Inf. 4. 48.
artic. 2. § 3.
col. 4. con-
tra c. 15. ad
13. § 16. §
op. 3. c. 234.
& Rom. 6. 11
2. fin. & liba
5. col. 5. jin.